

NÅGRA ORD OM ATT STÖTTA NYDISPUTERADE OCH KONSTVETARE I DEN POSTDOKTORALA FASEN

Charlotta Krispinsson

*Institutionen för kultur och lärande, Södertörns högskola;
Institutionen för kultur- och medievetenskaper, Umeå universitet*

Syftet med detta paper är att presentera några förslag för hur man på bästa sätt kan främja nydisputerade och postdoktorala konstvetares vetenskapliga kompetens och på så sätt verka för vetenskaplig kvalitet och förnyelse inom ämnet nationellt.

ATT UTVECKLAS TILL SJÄLVSTÄNDIG FORSKARE

Efter disputationen följer för de som vill fortsätta inom akademien den postdoktorala fasen. Det är nu man ska utveckla sig till självständig forskare. Till detta hör också ett ansvar att verka för vetenskaplig kvalitet och ämnets förnyelse.

I inbjudan inför dessa ämnesdagar så anges att konferensen ska fungera som ett visionsarbete och öppna upp för samtal om långsiktiga framtidsperspektiv. Med utgångspunkt i detta vill jag öppna upp för en diskussion om hur man på bästa sätt kan främja återväxten inom ämnet och stötta konstvetare i den postdoktorala fasen.

Detta kräver också ett förtydligande. Det finns redan nationellt en levande diskussion om osäkra anställningar och karriärmöjligheter inom akademien – denna text syftar dock inte att tjäna som ett inlägg i några sådana debatter. För detta finns det andra aktörer (som till exempel facket) och forum där sådana frågor kan drivas mer effektivt.

Den fråga som jag i stället vill ställa är denna: Givet de villkor för forskningsfinansiering och anställningar som råder idag, hur kan man på bästa sätt skapa förutsättningar för att främja nydisputerade och postdoktorala konstvetares vetenskapliga kompetensutveckling?

FRÄMJA SÅVÄL INTERNATIONELL SOM NATIONELL ERFARENHET

Att forskare utvecklas genom internationell erfarenhet håller nog de flesta med om. Detta bekräftas till exempel också av att Vetenskapsrådet väljer att rikta sitt karriärstöd till nydisputerade forskare genom internationella postdok-tjänster. Jag vill dock också slå ett slag för nationell erfarenhet vilket jag menar kan definieras i motsats till regional eller lokal erfarenhet. Med regional eller lokal erfarenhet syftar jag på att bara vara verksam vid ett och samma lärosäte från åtminstone forskarutbildning fram till pensionering.

Som nydisputerad kan man uppleva att framgång är detsamma som att vara fortsatt välkommen att stanna kvar vid den institution där man gick sin forskarutbildning. Fast anställda kan även se det som att de "hjälper de sina" genom

att erbjuda sina före detta doktorander att ingå i projektansökningar, erbjuda dem undervisningsvikariat och ibland till och med utlysa anpassade fasta anställningar. För att utveckla sig till självständig forskare är det dock givande att efter disputationen få "stå på egna ben" genom att ingå i nya forskningsmiljöer. Rik på sådana erfarenheter kan man sedan återvända till sitt tidigare lärosäte – eller fortsätta sin karriär någon helt annanstans.

VÄLKOMNA NYDISPUTERADE OCH POSTDOKS FRÅN ANDRA LÄROSÄTEN

Bjud in dem till era högre seminarier för att presentera resultat från tidigare avhandlingsprojekt eller sina nya postdok-projekt. Bjud in dem som granskare vid 50%- eller slutseminarier. Publicera rutiner för hur icke-anställda utifrån kan gå till väga för att ansöka om att få söka forskningsmedel med institutionen som medelsförvaltare på hemsidorna för institutioner och museer med forskningsavdelningar. Blicka utanför det egna nätverket, initiera kontakt. På så sätt möjliggörs nationell erfarenhet.

Sprid information om utlysta undervisningsvikariat till de interna maillistorna vid alla lärosäten där konstvetenskap finns representerat i Sverige – då missar man inte dem som faktiskt vill röra på sig och vidga sina horisonter. Behandla alltid vikarierande lektorer som ett tillskott till forskningsmiljön, även om de är anställda för att i huvudsak undervisa.

FRÄMJA RÖRLIGHETEN MELLAN AKADEMIN OCH MUSEISEKTORN

För att arbeta inom museisektorn krävs praktisk yrkeserfarenhet. Många av de som efter disputationen väljer att fortsätta sin karriär inom museisektorn har ofta tidigare yrkeserfarenhet därifrån som inleddes redan innan forskarutbildningen. Det finns dock mycket att vinna på att nydisputerade och postdoks utan tidigare yrkeserfarenhet från museisektorn bereds möjlighet att söka sig vidare dit, antingen tillfälligt eller permanent.

Mitt förslag för att främja detta är att museer utlyser vikariat externt. Behandla dessa vikariat som tillfälliga meriteringsanställningar för disputerade forskare med möjlighet att få en mer senior anställd som mentor. Sådana tjänster behöver inte vara en "extra utgift" för ett museums redan ansträngda budget utan kan med fördel bestå av alla de sedvanliga uppgifter som intendenten eller curators har. För de konstvetare som efter en period som verksam vid ett museum väljer att återvända till akademien finns mycket att vinna på att utveckla forskningsprojekt utifrån nyvunnen kännedom om föremål i museers samlingar. På så sätt främjas ämnets kvalitet och förnyelse nationellt.

MOTARBETA MENTAL OHÄLSA

Tradera inte vidare föreställningar om att vetenskaplig kvalitet skulle främjas av "vassa armbågar", av att "härddas" eller att vara "hårdhudad". Det gäller särskilt de som själva tvingades att göra akademisk karriär under hårda förutsättningar. För att

kunna utvecklas till självständig forskare och våga tänka nytt och annorlunda så behöver man också må bra. Mental ohälsa är ett stort problem inom akademien som man behöver tala öppet om. Konkurrens är nödvändigt för vetenskaplig kvalitet, men det måste ske under rättvisa, professionella och sunda förhållanden. Motarbeta vetenskapligt omotiverade hierarkier inom akademien, verka för transparens, visa intresse för den forskning som utförs och stötta och inkludera **alla** nydisputerade och postdoktorala konstvetare.